



Spauda ir informacija

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas
PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 106/15
2015 m. rugsėjo 23 d., Liuksemburgas

Generalinio advokato išvada byloje C-362/14
Maximillian Schrems/Data Protection Commissioner

**Generalinio advokato Y. Bot nuomone, Komisijos sprendimas, kuriuo
konstatuojama, kad Jungtinėse Amerikos Valstijose užtikrinama adekvati asmens
duomenų apsauga, neklaido nacionalinės valdžios institucijoms sustabdyti
Facebook Europos registruotų naudotojų duomenų perdavimą Jungtinėse Amerikos
Valstijose esantiems serveriams**

Be to, generalinio advokato teigimu, šis sprendimas negalioja

Direktyvoje dėl asmens duomenų tvarkymo¹ nurodyta, kad tokie duomenys gali būti perduodami į trečiąją šalį tik tuo atveju, jeigu ši trečioji šalis užtikrina adekvatų šių duomenų apsaugos lygį. Šioje direktyvoje taip pat numatyta, jog Komisija gali konstatuoti, kad trečioji šalis užtikrina adekvatų apsaugos lygį. Jeigu Komisija šiuo klausimu priima sprendimą, asmens duomenys gali būti perduodami į atitinkamą trečiąją šalį.

Maximilian Schrems, Austrijos pilietis, naudoja Facebook nuo 2008 m. Kaip ir kitų Sąjungoje gyvenančių registruotų naudotojų, taip ir M. Schrems visi pateikti Facebook duomenys arba jų dalis iš Facebook Airijos dukterinės bendrovės perduodama Jungtinėse Amerikos Valstijose esantiems serveriams, kur jie laikomi. M. Schrems pateikė skundą Airijos duomenų apsaugos institucijai, kuriame teigė, kad atsižvelgiant į 2013 m. E. Snowden atskleistą informaciją dėl Jungtinių Amerikos Valstijų saugumo tarnybų (visų pirma *National Security Agency*, toliau – NSA) veiklos, pagal Jungtinių Amerikos Valstijų teisę ir praktiką į šią šalį perduodamiems duomenims nuo Amerikos valstybės sekimo nesuteikiama jokia reali apsauga. Airijos valdžios institucija atmetė skundą visų pirma motyvuodama tuo, kad 2000 m. liepos 26 d. sprendime² Komisija nurodė, kad taikydamos „saugaus uosto“³ sistemą Jungtinės Amerikos Valstijos užtikrina adekvatų perduotų asmens duomenų apsaugos lygį.

Nagrinėdamas bylą *High Court of Ireland* (Airijos Aukščiausias teisingumo teismas) nori išsiaiškinti, ar šiuo Komisijos sprendimu kliudoma nacionalinei priežiūros institucijai tirti skundą, kuriame teigiama, kad trečioji šalis neužtikrina adekvataus apsaugos lygio ir prirėkus sustabdyti ginčijamą duomenų perdavimą.

Šios dienos išvadoje generalinis advokatas Yves Bot mano, kad **jeigu yra priimtas Komisijos sprendimas**, kuriame konstatuojama, jog trečioji šalis užtikrina adekvatų perduotų asmens duomenų apsaugos lygį, **tai negali paneigti ar netgi apriboti** pagal direktyvą dėl asmens duomenų tvarkymo **nacionalinių priežiūros institucijų turimų įgaliojimų**. Be to, jo nuomone, **Komisijos sprendimas negalioja**.

Visų pirma generalinis advokatas teigia, kad atsižvelgiant į nacionalinių priežiūros institucijų atliekamo vaidmens svarbą duomenų apsaugos srityje, jų įgaliojimai imtis veiksmų turi išlikti

¹ 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas liet. k., 13 sk., 15 t., p. 355).

² 2000 m. liepos 26 d. Komisijos sprendimas 2000/520/EB dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB dėl „saugaus uosto“ privatumo principų teikiamos apsaugos pakankamumo ir su tuo susijusių JAV komercijos departamento pateiktų „Dažnai užduodamų klausimų“ (OL 2000, L 215, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas liet. k., 16 sk., 1 t., p. 119).

³ „Saugaus uosto“ sistema apima kelis principus, susijusius su asmens duomenų apsauga, kurių laikytis Amerikos įmonės gali įsipareigoti savanoriškai.

nepakitę. Jeigu Komisijos priimti sprendimai būtų absoliučiai privalomi nacionalinėms priežiūros institucijoms, taip būtų neišvengiamai ribojamas joms pagal direktyvą suteikiamas visiškas nepriklausomumas. Todėl generalinis advokatas daro išvadą, kad jeigu nacionalinė priežiūros institucija mano, kad ginčijamas duomenų perdavimas pažeidžia apsaugą, kuri turi būti suteikiama Sąjungos piliečiams tvarkant jų duomenis, ji gali sustabdyti šį perdavimą nepaisydama to, kokią bendrą vertinimą Komisija yra atlikusi savo sprendime. Iš tiesų įgaliojimai, kurie direktyva suteikti Komisijai, nepaveikia įgaliojimų, kurie ta pačia direktyva suteikti nacionalinėms priežiūros institucijoms. Kitaip tariant, **Komisija neturi kompetencijos riboti nacionalinių priežiūros institucijų įgaliojimų.**

Nors generalinis advokatas pripažįsta, kad Komisijos sprendimas nacionalinės priežiūros institucijoms teisiškai privalomas, vis dėlto jis mano, kad toks privalomas poveikis nereiškia, kad pateikti skundai turi būti atmetami neatliekant išsamaus tyrimo, t.y. tuoj pat ir visiškai nenagrinėjant, ar jie pagrįsti, juo labiau kad kompetencija konstatuoti, ar apsaugos lygis adekvatus, valstybės narės ir Komisija dalijasi. Komisijos sprendimui iš tiesų tenka reikšmingas vaidmuo vienodinant valstybėse narėse taikomas duomenų perdavimo sąlygas, bet šis suvienodinimas galioja tik kol minėta išvada nėra paneigiama, visų pirma, kai pateikiamas skundas, kurį nacionalinės priežiūros institucijos turi nagrinėti naudodamosi tyrimo ir draudimo nustatymo įgaliojimais, kurie joms pripažinti direktyvoje.

Be to, generalinis advokatas mano, kad jeigu trečiojoje šalyje, į kurią yra perduodami asmens duomenys, yra nustatomi sisteminiai trūkumai, **valstybės narės turi galėti imtis būtinų priemonių, kad apsaugotų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos ginamas pagrindines teises, tarp kurių yra teisė į privatų ir šeimos gyvenimą ir teisė į asmens duomenų apsaugą.**

Atsižvelgdamas į vykstant procesui išreikštas abejones dėl Sprendimo 2000/520 galiojimo, generalinis advokatas mano, kad Teisingumo Teismas turi išnagrinėti šį klausimą ir daro išvadą, jog sprendimas negalioja. Iš tiesų iš *High Court of Ireland* ir pačios Komisijos konstatuotų faktų matyti, kad **pagal Jungtinių Amerikos Valstijų teisę ir praktiką leidžiama dideliu mastu rinkti Sąjungos piliečių asmens duomenis, kurie yra perduodami nesuteikiant šiems piliečiams veiksmingos teisminės gynybos.** Šios faktinės išvados įrodo, kad Komisijos sprendime nėra pakankamų garantijų. Nesant šių garantijų, šis sprendimas įgyvendintas nesilaikant direktyvoje ir Chartijoje nustatytų reikalavimų.

Be to, generalinis advokatas mano, kad Jungtinių Amerikos Valstijų saugumo tarnybų galimybė susipažinti su perduodamais duomenimis reiškia Chartijos užtikrinamos **teisės į privatų gyvenimą ir teisės į asmens duomenų apsaugą ribojimą.** Generalinis advokatas taip pat mano, kad dėl to, jog Jungtinėse Amerikos Valstijose Sąjungos piliečiai neturi jokios teisės būti išklausyti dėl jų duomenų perėmimo ir sekimo klausimo, **ribojama Chartijos saugoma Sąjungos piliečių teisė į veiksmingą teisinę gynybą.**

Generalinio advokato teigimu, **šis pagrindinių teisių apribojimas prieštarauja proporcingumo principui, visų pirma dėl to, kad Jungtinių Amerikos Valstybių saugumo tarnybų vykdomas sekimas yra masinis ir netikslinis.** Iš tiesų Jungtinių Amerikos Valstijų saugumo tarnybų turima galimybė susipažinti su asmens duomenimis bendrai apima visus asmenis ir visas elektroninio ryšio priemones, taip pat visus perduodamus duomenis (įskaitant pranešimų turinį), nedarant jokio skirtumo, nenumatant jokių ribojimų ar išimčių pagal siekiamą bendro intereso tikslą. Tokiomis aplinkybėmis generalinis advokatas mano, kad trečioji šalis jokių būdu negali būti laikoma užtikrinanti adekvatų apsaugos lygį, juo labiau kad Komisijos sprendime apibrėžta „saugaus uosto“ sistema neapima garantijų, kurios būtų tinkamos siekiant išvengti masinės ir bendros prieigos prie perduodamų duomenų. Nė viena nepriklausoma institucija negali Jungtinėse Amerikos Valstijose realiai kontroliuoti Sąjungos piliečių asmens duomenų apsaugos principų pažeidimų, kuriuos padaro viešieji subjektai, kaip antai Jungtinių Amerikos Valstijų saugumo tarnybos.

Atsižvelgdamas į tokią išvadą dėl Sąjungos piliečių pagrindinių teisių pažeidimo, generalinis advokatas mano, kad **Komisija turėjo sustabdyti sprendimo taikymą,** net jeigu ji šiuo metu derasi su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, kad nustatyti pažeidimai būtų nutraukti. Be to, generalinis advokatas nurodo, kad jeigu Komisija nusprendė pradėti derybas su Jungtinėmis

Amerikos Valstijomis, taip nutiko todėl, kad iš pradžių ji manė, kad šios trečiosios šalies taikant „saugaus uosto“ sistemą užtikrinamas apsaugos lygis nebėra adekvatus ir kad 2000 m. sprendimas nebeatitinka realios situacijos.

PRIMINIMAS: Generalinio advokato išvada nesaisto Teisingumo Teismo. Generalinių advokatų užduotis – visiškai nepriklausomai pasiūlyti Teisingumo Teismui jiems paskirtos bylos teisinį sprendimą. Teisingumo Teismas dabar pradeda pasitarimus šioje byloje. Sprendimas bus priimtas vėliau.

PRIMINIMAS: Valstybių narių teismai savo nagrinėjamose bylose gali pateikti Teisingumo Teismui prašymus priimti prejudicinį sprendimą dėl Sąjungos teisės aiškinimo ir Sąjungos aktų galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja pagal nacionalinę teisę iškeltų bylų. Nacionalinis teismas turi priimti sprendimą byloje atsižvelgdamas į Teisingumo Teismo sprendimą. Šis sprendimas yra privalomas ir kitiems nacionaliniams teismams, kurie turi nagrinėti panašų klausimą.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas išvados tekstas](#) nuo jos paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Nuotraukas iš išvadų skaitymo posėdžio galima rasti „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106